

ಶಾಲೆಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ
ಬೇಕಾದ ಓದು, ಬರಹ ಹಾಗೂ ಸರಳ
ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು
ಕಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಲಿಯುವವನಿಗೆ
ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು.

— ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

ಒಂದು ಸುಂದರ ಮನಸ್ಸು : ಕಾರಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಮರುನೋಟ

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನವು ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಬ್ಬರು ಕಾರಂತರು ಕೊಡುಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು. ಇವರು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿ, ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ, ಪರಿಸರವಾದಿಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಿತರು. ಎರಡನೆಯವರು, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದ ಬಾಬುಕೋಡಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಕಾರಂತ. ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಂಗಕರ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ. ಮೊದಲಿನ ಕಾರಂತರು ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರದ ಕಾರಣ, ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ನಾನದನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಹಲವಾರು ನವೀನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು ಹಾಗೂ ಅವು ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂದಿದ್ದವು. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಅವರ ಅನೇಕ ಸಮಕಾಲೀನರು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣ

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು. ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸದೇ ಹೋದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದ ಅವರು 1921ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಅಸ್ವಶೃತೆ, ಮದ್ಯವ್ಯಸನಗಳಂತಹ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ನಿವಾರಣೆ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ, ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅವರ ಕೆಲಸ ಹಾಗೂ ಬರಹದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುಗಳಾದವು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಗಮನ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಗಮನವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಹರಿಯಿತು. 1930ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಇದು ಅಗಾಧವಾದ ಅಪಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಶಾಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ, ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಓಡಾಡಿದ ಅವರು ಮಂಗಳೂರು, ಪುತ್ತೂರು, ಉಡುಪಿ, ಕುಂದಾಪುರ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಕಳಗಳಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತರು. ಇದನ್ನವರು, 'ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ' ಎಂಬ ದೈನಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರ ಸಂಪಾದಕರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತಾಗಿ ಕಾರಂತರು ಲೇಖನ ಸರಣಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆ ಸಂಪಾದಕರು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾರಂತರ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಚಿಂತನಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಬಾಲವನ

ಕಾರಂತರು, 1934ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ 'ಬಾಲವನ' ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾದರಿ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು

ಒಂದು ಸುಂದರ ಮನಸ್ಸು : ಕಾರಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಮರುನೋಟ

ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು, 'ಆಟದ ಮೂಲಕ ಕಲಿ'ಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅದೊಂದು ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಬಡ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಜೀವನ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ, ಅವು ಹೇಗೆ ಬದುಕುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದ ಒಳಗೇ ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಕಾರ, ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯ ಕಲಿಕೆ-ಬೋಧನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಎರಡೇ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ಹಾಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯಂತಹ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. "ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದೆಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಬಾಲವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನೂರಾರು ಮಕ್ಕಳು ಪಕ್ಷಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆಟದ ರೈಲುಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಸಡ್ಡೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು." ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಾಹಿತಿ ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಕಾರಂತರು ಮಕ್ಕಳ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ಶಾಲಾ ಅವಧಿಯ ಹೊರಗಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅವರ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ತಂಡಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ರಜೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂದಾಪುರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಿನ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತಾಗಿ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸಮುದಾಯ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು, ಹಳ್ಳಿಗರು ಎದುರಿಸುವ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅರಿಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಂತಹ ಶಿಬಿರಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಎನ್‌ಸಿಸಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಗಳ ಅಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಾರಂತರು 1920ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸಲು ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬೀದಿನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಆಡಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿಧಾನವು

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಅವರ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾರಂತರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಸುಪ್ತ ಪ್ರತಿಭೆ, ಉತ್ಸಾಹ-ಚೈತನ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದಕ್ಕಂದೇ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕಿರುನಾಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. 1930ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂಬ ದೈನಿಕ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವೊಂದಿಷ್ಟು ಸುದ್ದಿಗಳು, ಕಾರಂತರು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಹೇಗೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ

ಕಾರಂತರು ಸಹಪಠ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅತಿಯಾದ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು ಎಂಬ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಈಡಾಗದಂತೆ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ 'ಹೂಗನ್ನಡ ಪಾಠಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ಎಂಟರವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ತರಗತಿಗಳಿಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಸರಣಿಯು ಭಾಷೆ, ವಿಜ್ಞಾನ (ಹೇಣ್ಣಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೃಹವಿಜ್ಞಾನವೂ ಸೇರಿ), ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರಂತರ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಃ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿದ್ದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಬಾಲ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಾರಣ ಅವರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಅವು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಶಾಲೆ/ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ

ಕಾರಂತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಶಾಲಾ ಸಂದರ್ಭದ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಅವರು ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬರಹಗಳು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದ್ದವು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು, ಅವರ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಒಡತನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿಗಳೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವರು ದೃಢವಾಗಿ

ನಂಬಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರಣ, ಮಕ್ಕಳ ಅಂತರ್ಗತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ಹಾಡು, ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಸಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ, ಶಾಲೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಗುಣಸ್ವಭಾವ, ಅಭಿರುಚಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಒಂದೇ ತರಹದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಂತಾಗುವುದು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಕಾರಂತರಿಗೆ ಶಾಲೆಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಓದು, ಬರಹ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಲಿಯುವವನಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಆ ಆನಂದವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಇತರರೊಡನೆ, ತಾನು ಯಾರೊಂದಿಗೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೆರೆಯಬೇಕೋ ಅವರೊಡನೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುಪ್ತಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗಿರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಸಹಜಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಕಾರಂತರ ಬಳಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನೀಡಲು ಒಂದು ಸ್ನೇಹಪರ ಸಲಹೆಯಿತ್ತು. ಅದೆಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರೆಂದಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಸ್ವತಃ ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು. ಕೇವಲ ಹಣಗಳಿಕೆಗೆ ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಶಿಕ್ಷಕರಾಗುವವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆರೆಯುವ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು.

ಇಂತಹ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳು ಅನುಸರಿಸುವ ಉರುಹೊಡೆಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುರಾತನ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವು ಆದರ್ಶವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೆಂದಿನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯವು ಹಲವಾರು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು

ತಿರೋಗಾಮಿ ಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ಐದು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನುತ್ತೀರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ನಿಯಮವನ್ನು ತರುವ ಮೂಲಕ ಗಡಿಯಾರವು ಹಿಂದಕ್ಕೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ

ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಂತರ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಜನಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಬಾಲವನದಲ್ಲಿ ಕಾರಂತಜ್ಜ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂರರಿಂದ ಹದಿನೈದರ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ, ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾರಂತರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬಹುಮುಖ ಕೌಶಲವು ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅವರ ಅನುಸಂಧಾನದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

(ಅ) ಹಕ್ಕಿಯೊಂದರ ರೆಕ್ಕೆ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬಡಿದರೆ ವಿಮಾನವು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೌದೇ?

- ಇಲ್ಲ, ಹಾಗಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಮಾನದ ಎಂಜಿನ್ನಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದು ಹೊಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿಯು ಎಂಜಿನ್ನಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಹಕ್ಕಿಯು ವಿಮಾನದ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಮುಂಭಾಗದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಆಗ ವಿಮಾನದ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮುರಿದು ಹೋಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಹಾರಾಟ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

(ಬ) ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಗಾಯಗೊಂಡ ಭಾಗವು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಕೀವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ?

- ಹೊರಗಿನ ಧೂಳು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಗಾಯವಾದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು (ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಗಳು) ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

(ಕ) ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ? ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಿಲ್ಲ?

- ಕಾಮನಬಿಲ್ಲನ್ನು ನೋಡಲು ನಮಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಮಳೆಹನಿಗಳ

ಒಂದು ಸುಂದರ ಮನಸ್ಸು : ಕಾರಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಮರುನೋಟ

ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋದಾಗ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಬೆಳಕು ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೋಡಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೈದುರಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅವರು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬರೆದ ಹನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೇ 'ಬಾಲ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಅವರು ಸಂತೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಬರೆದ 'ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ವಕೋಶವು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪರೂಪದ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಮುಖ ಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವರಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ವಿರಳ ಗುಣ.

ಜಾಗತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ

ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನದ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕಾರಂತರು ಹೇಳಿದ್ದರು, 'ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕಿಂತ ಯಾರೂ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲ. ಅಗಾಧವಾದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೀಮಿತತೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಾನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬದುಕಿನಿಂದ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಈ ಅರಿವು ಅವನನ್ನು ವಿನೀತನನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಕುರಿತು ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರ, ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು.' ಕಾರಂತರ ಜಾಗತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯು ಉನ್ನತವಾದುದು. ನಾವು ಇಂದು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇದೇ.

ಬಿ ಫ಼ಸ್ಟ್, 01-09-2017

25ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2014- ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಬಿಜಾಸ್‌ಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ ಕ್ಲಸ್ಟರ್, ಶೋಲಾಪುರ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಭೆ. ಇದು ಶಾಲಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮುಖ್ಯವಾದೊಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅನಾವರಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಆಯೋಜಿಸಬಹುದಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ (ಕಲ್ಯಾಣ) ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲಿ ಹೊಸ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ.